

23. 08. 2012

Dnro KAIELY/ 19 / 07.04/2010

Jakelu URI - HV
✓

Kainuun vesienhoidon yhteistyöryhmä

Pöytäkirja kokouksesta 1/2012

Aika: 11.5.2012 klo 9.00

Paikka: Kainuun ELY-keskus, Kalliokatu 4, Kajaani

Läsnä:

Yhteistyötaho

Kalastusalueet ja
vesialueiden omistajat

Nimi

Heikkinen Jouni
Heikkinen Markku
Kempainen Lauri
Väyrynen Heikki

Kunnat ja kuntayhtymät
Jokelainen Minna
Malinen Paula
Westersund Antti

Teollisuus, elinkeinot
sekä niiden järjestöt

Hilla Veli-Matti
Holappa Ari
Kangas Antti
Karjalainen Markku
Korhonen Pasi
Partanen Matti
Pulkkanen Teemu
Rahko Heikki
Tähtinen Petri

Muut järjestöt
Tutkimuslaitokset
Valtion viranomaiset

Hurskainen Timo
Heikkinen Pekka
Huolila Markus
Pehkonen Kari
Ritvanen Unto

Ei jäsenet:

Urpelainen Raija
Vanhanen Henri
Virtanen Kimmo, siht.

Taustaorganisaatio

Suomussalmen kalastusalue
Sotkamon kalastusalue
Hyrynsalmen-Ristijärven kalastusalue
Kuhmon kalastusalue
Kuhmon kaupunki
Kajaanin kaupunki
Suomussalmen kunta
Elinkeinoelämän keskusliitto
Metsähallitus, metsätalouden tulosalue
Energiateollisuus ry
MTK-Pohjois-Suomi ry
Metsähallitus, luontopalveluiden tulosalue
ProAgria Kainuu
Suomen metsäkeskus, Kainuu
Metsänomistajien Liitto, Pohjois-Suomi
Turveteollisuusliitto ry
Kainuun kalatalouskeskus ry
MTT Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus
Kainuun ELY-keskus, kalatalous
Kainuun ELY-keskus, ympäristö ja luonnonvarat
Kainuun ELY-keskus, ympäristö ja luonnonvarat

Kainuun ELY-keskus, ympäristö ja luonnonvarat
MTT Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus
Kainuun ELY-keskus, ympäristö ja luonnonvarat

Poissa:

Yhteistyötaho

Kalastusalueet
Kunnat ja kuntayhtymät

Nimi

Laitila Aki
Airaksinen Juha
Heikkinen Hannu
Huttunen Taina
Peltola Harri
Leinonen Tarja
Kakko Tapio
Maajärvi Matti
Muotka Jukka
Ruokolainen Jukka
Huusko Ari
Määttä Juha

Muut järjestöt
Teollisuus, elinkeinot
sekä niiden järjestöt

Tutkimuslaitokset
Valtion viranomaiset

Taustaorganisaatio

Oulujärven kalastusalue
Vaalan kunta
Kainuun maakunta –kuntayhtymä
Sotkamon kunta
Puolangan kunta
Kainuun luonnonsuojelupiiri ry
Kainuun Voima Oy
UPM-Kymmene Oyj, Metsäliiketoiminta
Energiateollisuus ry
Suomen Kalankasvattajaliitto ry
RKTL Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
Kainuun ELY-keskus, maatalous

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Kari Pehkonen avasi kokouksen sekä toivotti läsnäolijat tervetulleiksi.

2. Järjestäytyminen

Sihteeri kirjasi läsnäolijat. Esityslista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi. Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Heikki Rahko ja Pasi Korhonen.

3. Ajankohtaiset asiat

Kimmo Virtanen kertoi vesienhoidon ajankohtaisista asioista. Merenhoidon kuuleminen on juuri käynnistynyt. Kuuleminen työohjelmasta ja aikataulusta sekä keskeisistä kysymyksistä alkaa 15.6.. Vesimuodostumien rajauksia on tarkistettu. Komissio antoi maaliskuussa palautteen Suomen jättämistä vesienhoitosuunnitelmista. Palautteessa oli odotetusti puututtu luokittelematta jätettyjen vesimuodostumien suureen määrään. Kaiken kaikkiaan palaute ei kuitenkaan sisältänyt mitään kovin yllättävää. Ympäristöministeriö antaa palautteeseen vastineen EU:lle 15.5. mennessä.

Keskustelu:

Tulvariskialueista Kainuun osalta todettiin, ettei Kainuussa ole varsinaisia EU:n määritelmien mukaisia tulvariskialueita. Kuhmon Lammasjärvi on kansallinen tulvariskikohde.

4. Kainuun vesienhoidon toimenpiteiden toteutusohjelma

Raija Urpelainen esitteli kulttavaksi tulevaa asiakirjaa "Vesien tila hyväksi yhdessä" – vaikuta vesienhoidon työohjelmaan ja keskeisiin kysymyksiin Oulujoen-lijoen vesienhoitoalueella 2016-2021 (luonnos 13.4.2012). Tämän jälkeen yhteistyöryhmä jaettiin 2-4 henkilön ryhmiin, joissa ryhmän jäsenet pohtivat alueemme vesienhoidon keskeisiä kysymyksiä ja niiden tärkeyttä neliportaisella asteikolla. Lopuksi ryhmät esittelivät lyhyesti tuloksensa. Ryhmien tulokset esitetään koottuna tämän pöytäkirjan liitteenä.

5. Toimenpiteiden toteutumisen seuranta ja raportointi

Kimmo Virtanen kertoi vesienhoitosuunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden toteutumisen seurannasta ja raportoinnista. Vesienhoitoalueita on veloitettu valitsemaan alueeltaan vesienhoitosuunnitelman toteutuksen kannalta keskeisiä avaintoimenpiteitä, joista raportoidaan EU:lle toimenpiteiden toteutuksen määrätiedot. Oulujoen-lijoen vesienhoitoalueelta avaintoimenpiteiksi esitetään: maatalouden ravinnekuormituksen vähentäminen yli nitraattidirektiivin vaatimusten, eliöstön kulun ja jokijatkumon parantaminen vesistöissä, järvien kunnostukset, talousvedenoton suojelu sekä haja- ja loma-asutuksen jätevesien käsittelyyn liittyvä neuvonta.

Keskustelu:

Ympäristöministeriön julkaisemaa ohjetta "Vesienhoidon toimenpiteiden seurantajärjestelmä kaudelle 2010-2015" arvosteltiin siinä seurattavaksi esitettyjen turvetuotannon vesiensuojelutoimenpiteiden osalta. Seurattavien toimenpiteiden ryhmään on liitetty mukaan mm.

pumppaus osana erilaisten pintavalutuskenttien toimintaa. Raportointia varten tarvittavien tietojen kirjaamista ja tietojen keräämistä pidettiin erittäin hankalana nykyisestä tietojärjestelmästä. Unto Ritvanen totesi tähän, että VAHTI -järjestelmää ollaan kehittämässä ja siitä on tavoitteena saada nykyistä käyttäjäystävällisempi. Edelleen tässä yhteydessä todettiin, että haja-asutuksen jätevesien käsittelyn neuvontahanke on käynnistynyt Kainuussa. Myös Otanmäki-Kajaani siirtoviemärihanke on käynnissä. Lisäksi Nimisjärveen luusuaan on rakennettu pohjapato, joka mahdollistaa kalan kulun Nimisjärven ja Oulujärven välillä.

6. Vesien tilan arviointi

Kimmo Virtanen kertasi ensimmäisen pintavesien ekologisen tilan luokittelun vaiheita sekä kertoi suunnitelmista ja tarkennuksista seuraavaa luokittelua varten. Aiheesta ei käyty keskustelua.

7. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

8. Seuraava kokous

Seuraavaa kokousajankohtaa ei päätetty.

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.05

LIITTEET: Vesienhoidon keskeiset kysymykset – ryhmätyön tulokset

Puheenjohtaja Kari Pehkonen

Sihteeri Kimmo Virtanen

Pöytäkirjan tarkastus:

.....
 .....
 .....
 .....

Heikki Rahko, pvm 15.8.2012

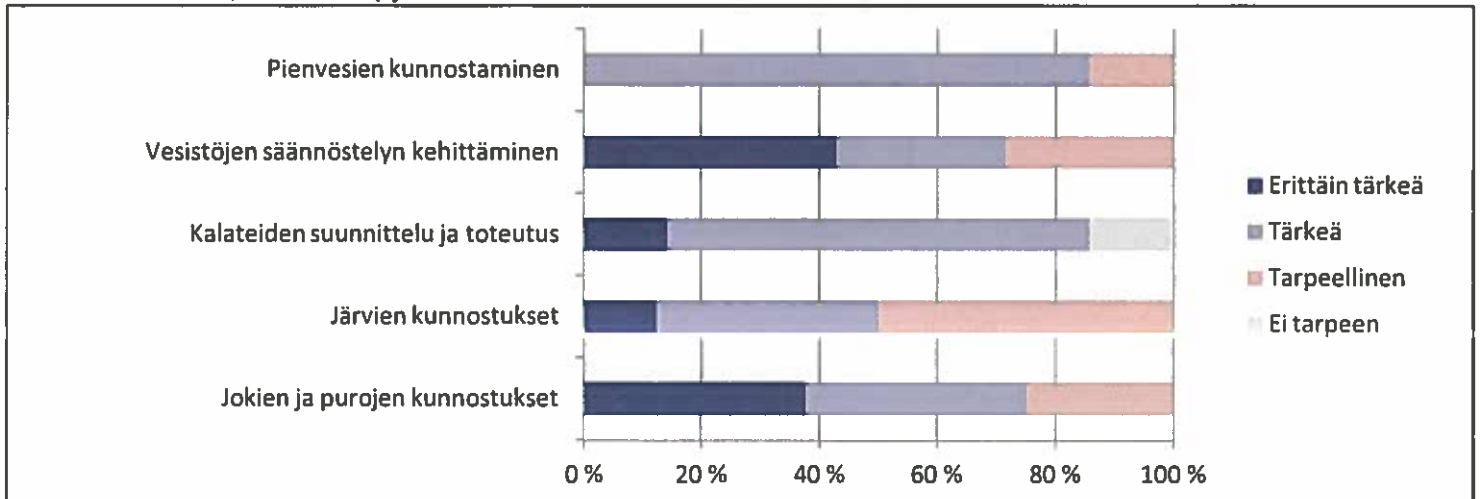

Pasi Korhonen, pvm 20.8.2012

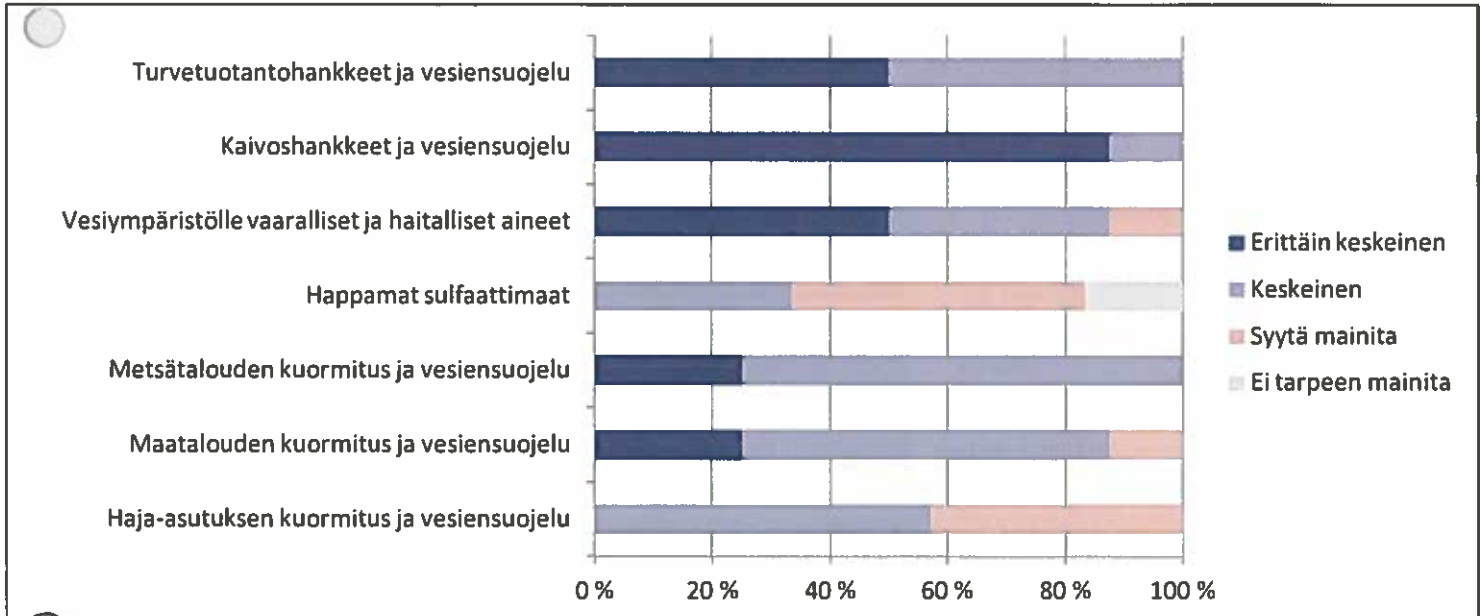

KAI YTR ryhmätöiden tulokset

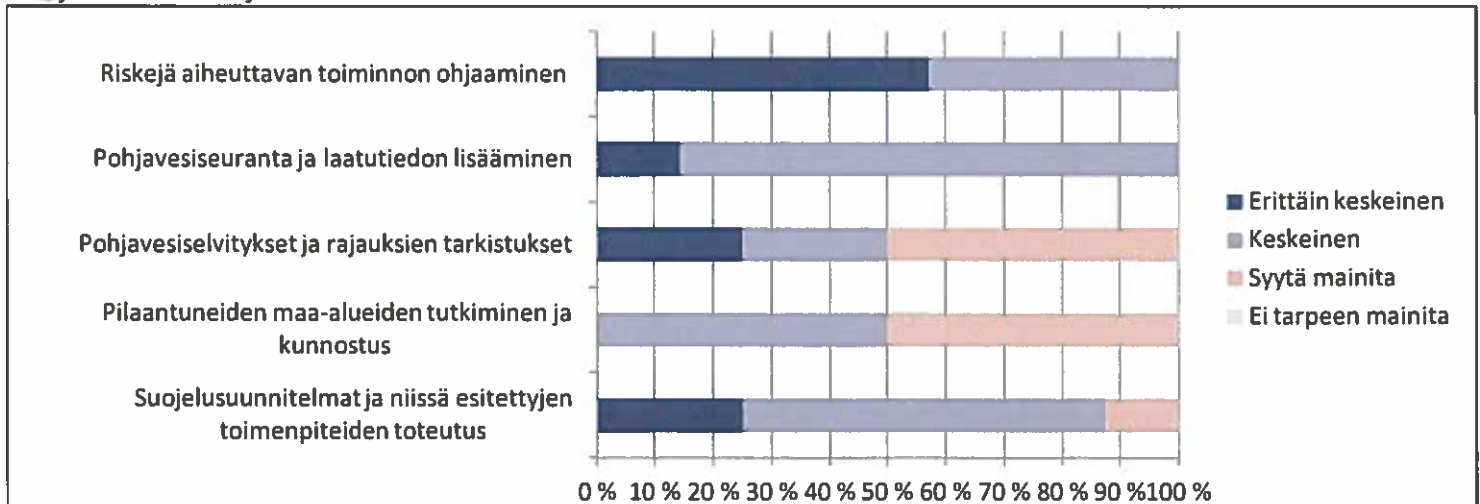
Vesirakentaminen, säännöstely ja kunnostaminen

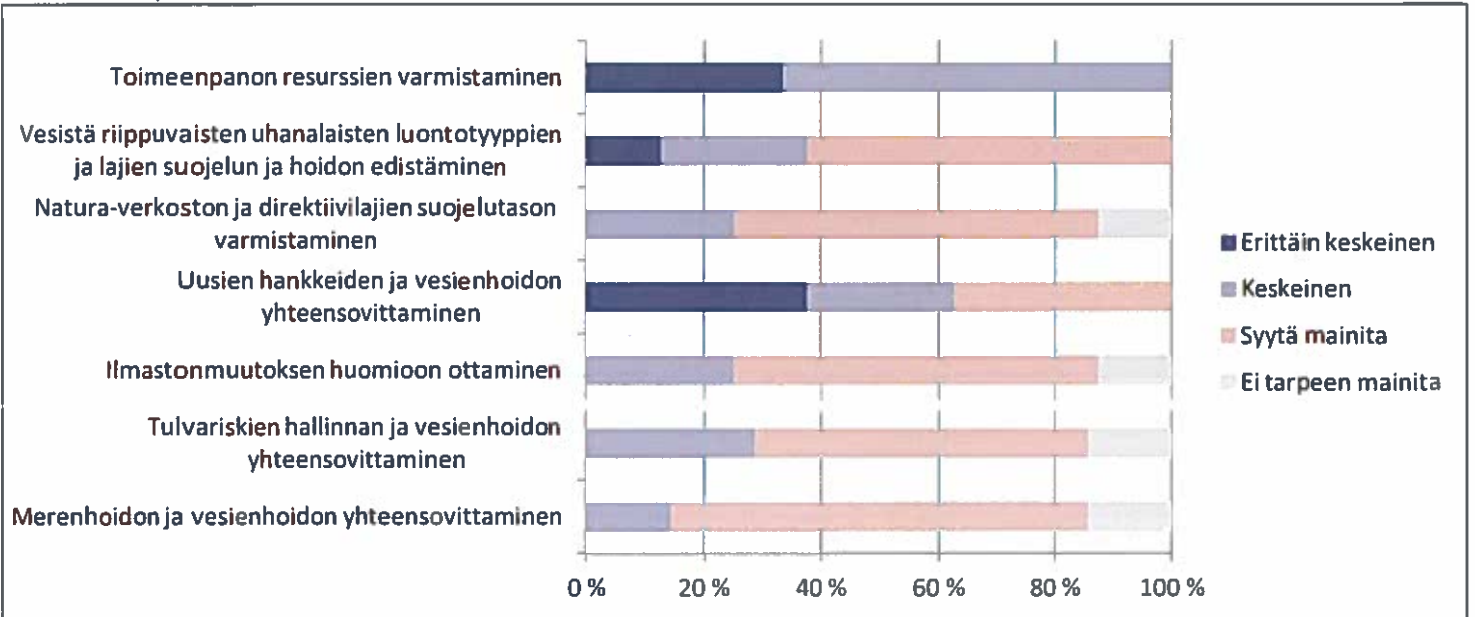
Kuormitus

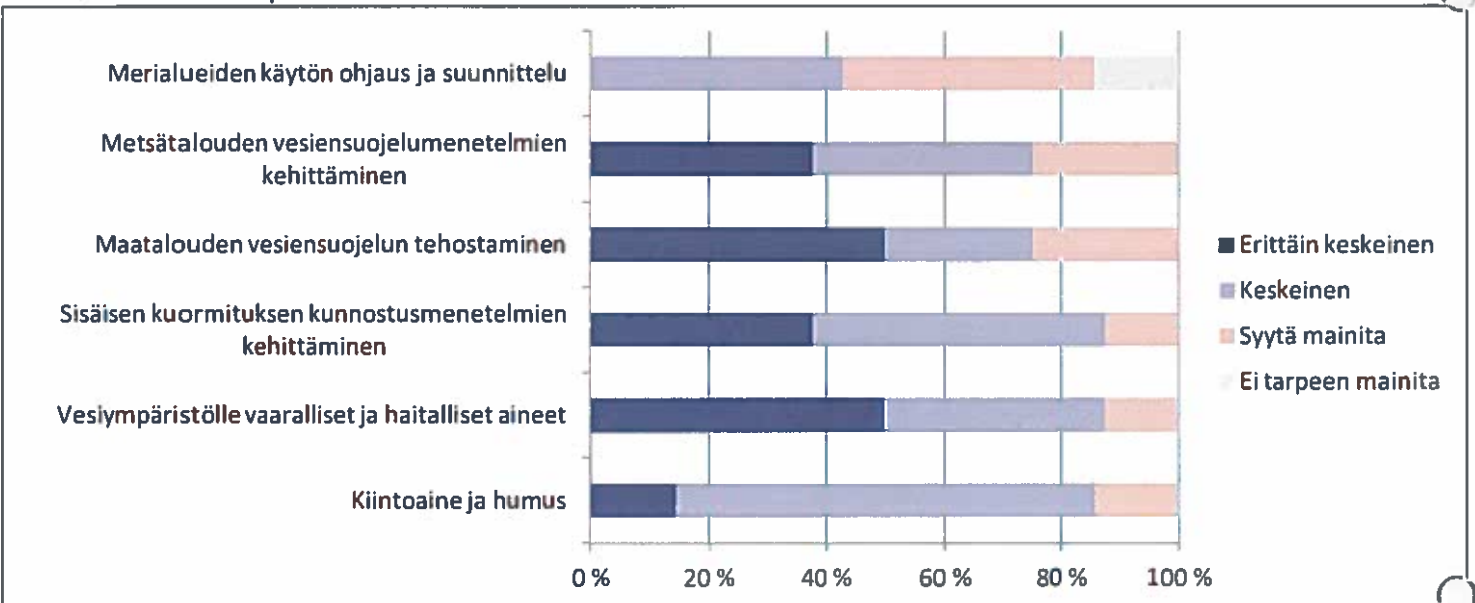
Pohjavesien määrä ja laatu

Yleiset kehityssuunnat

Keskeiset tutkimustarpeet

Vesienhoidon ajankohtaiset asiat

Kimmo Virtanen

Käynnissä

- Merenhoidon kuuleminen (→ 15.5.):
www.ymparisto.fi/merenhoito
- Vesienhoidon kuulemisen valmistelu
- Ohjeistuksen valmistelu valtakunnallisena työnä toimenpideohjelmien tarkistamiseksi (sektori- ja horisontaaliset ryhmät)
- Vesienhoito-, merenhoito-, tulvariskien hallinta – yhteistyö
- Toimenpiteet (rahoituksesta riippuen)

Vesimuodostumien rajaus

- Tarkistukset vesimuodostumien rajauksiin / uudet vesimuodostumat
  - kaikki va 100-200 km² joet ja 1-5 km² järvet
  - näitä pienempiä voi ottaa mukaan, mikäli ovat alueellisesti merkittäviä / suojelunäkökohtia / seurantatietoa saatavissa
- Uusia vesimuodostumia:
  - Hossanjärvi-Jatkonjärvi (yhdistetty)
- Muutampia pikkujärviä on läpäisty jokiuomalla
- Muita tarpeita ja perusteluita?

Alkamassa lähiaikoina

- Vesien tilan arvioinnit (luokitelu) 2. kierros
- Toimenpiteiden toteutuman seurantatietojen kokoaminen
- Kuuleminen työohjelmasta ja aikataulusta, keskeisistä kysymyksistä sekä ympäristöselostuksen laatimisesta ja sisällöstä (15.6.-17.12.2012)
  - Kaikille vesienhoitoalueille yhteiset, valtakunnallisesti valmistellut osat
  - Vesienhoitoaluekohtaiset osat

Komission palaute Suomen vesienhoitosuunnitelmiin

- Palautteessa ei kovin yllättävää, poimintoja:
  - Venäjäyhteistyö; miksi Kemijoki ei ole kansainvälinen vesienhoitoalue; myös yhteistyö Ruotsin ja Norjan kanssa
  - Luokittelematta jääneiden vesien suuri määrä
  - Seurantaohjelmat selostettu suunnitelmissa suppeasti, seurantaa vähän eikä kaikissa luokitelluissa vesimuodostumissa
  - HyMo-luokittelun & parhaan saavutettavissa olevan tilan kuvauksen epäselvyys
  - TPO vain tahdonilmaus? Ollaanko sitouduttu toteutukseen ja ovatko kaikki toimet käynnissä direktiivin mukaisesti v. 2012?
- YM vastaa 15.5. mennessä

EU:n tuleva vesipolitiikka

- Komissio on käynnistänyt konsultaation EU:n tulevasta vesipolitiikasta "Blueprint" (tietolähteenä mm. jäsenmaiden vesienhoitosuunnitelmien arvioinnit)
- Hallinnon, sidosryhmien ja kansalaisten näkemyksiä Euroopan vesipolitiikan kehittämistä kerätään;
- Kyselylomake:
http://ec.europa.eu/environment/consultations/blueprint_en.htm
- Vastausaika 7.6.2012 asti
- Vesihuolto, maatalous, veden käyttö, kuivuus, veden kierrätys, hinnoitus, hallinto ym

 Pinta- ja vesien tilan arviointi
 Tilasto- ja tilinpidintietoa
 Oulun ja Etelä-Suomen alueiden ympäristö- ja vesivirasto

PINTAVESIEN TILAN ARVIINTI

SUUNNITTELUKAUDELLE 2016-2021

Esa-Aksuun esitteli M. Huikkinen POPELY

Kuorma Valtion, Kansainvälinen, Maan- ja ympäristöministeriö, ympäristöministeriö

11.6.2012

 Pinta- ja vesien tilan arviointi
 Tilasto- ja tilinpidintietoa
 Oulun ja Etelä-Suomen alueiden ympäristö- ja vesivirasto

1. luokittelukierros

- Toteutettiin 2008 vuosien 2000-2007 vähäisen biologisen aineiston perusteella ja alustavilla kriteereillä
- > 5 km² järvet, valuma-alueeltaan > 200 km² joet
- Vesistötarkkailut, tutkimushankkeet, ymp.hallinnon seuranta
- Palaute seurannan ja luokittelun riittämättömyydestä, odotetusti myös EU komissiolta

Kuorma Valtion, Kansainvälinen, Maan- ja ympäristöministeriö, ympäristöministeriö

 Pinta- ja vesien tilan arviointi
 Tilasto- ja tilinpidintietoa
 Oulun ja Etelä-Suomen alueiden ympäristö- ja vesivirasto

2. luokittelukierros

- Yleisperiaate ja menettelytavat pysyvät ennallaan
- Luokkarajoja on tarkistettu uuden tiedon pohjalta ja tilaluokan määräytymisen laskentatapoja on kehitetty
  - biologista aineistoa kertynyt → vertailuolot ovat täsmentyneet
  - 2008-2011 jäsenvaltioiden biologisten laatutekijöiden luokittelun yhtenäistämisen (IC) aiheuttamat muutokset
- VPD/MSD harmonisointi

Kuorma Valtion, Kansainvälinen, Maan- ja ympäristöministeriö, ympäristöministeriö

 Pinta- ja vesien tilan arviointi
 Tilasto- ja tilinpidintietoa
 Oulun ja Etelä-Suomen alueiden ympäristö- ja vesivirasto

2. luokittelukierros

- Toteutetaan vuoden 2012 aikana, viimeistely maaliskuun 2013 loppuun mennessä
- Käytetään vuosien 2006-2012 aineistoja
- va 100-200 km² joet ja 1-5 km² järvet → tarkasteluun tulee 31 uutta jokea ja 180 uutta järveä
- RKTL tekee kalastoluokituksen ja tallentaa tiedot VEMU-tietokantaan, ELYt tekevät kokonaisluokittelun

Kuorma Valtion, Kansainvälinen, Maan- ja ympäristöministeriö, ympäristöministeriö

 Pinta- ja vesien tilan arviointi
 Tilasto- ja tilinpidintietoa
 Oulun ja Etelä-Suomen alueiden ympäristö- ja vesivirasto

Muutokset jokien luokittelussa

- Pohjaeläimet: päivitetty vertailuarvot ja luokkarajat Pohjois- ja Etelä-Suomelle erikseen (Kiiminkijoki ja sitä eteläisemmät Etelä-Suomea)
- Kalasto: tarkistetut ja interkalibroidut vertailuarvot ja luokkarajat, laskenta kertymäfunktion avulla
- Piilevät: IPSin tilalle TT40 ja PMA

Kuorma Valtion, Kansainvälinen, Maan- ja ympäristöministeriö, ympäristöministeriö

 Pinta- ja vesien tilan arviointi
 Tilasto- ja tilinpidintietoa
 Oulun ja Etelä-Suomen alueiden ympäristö- ja vesivirasto

Muutokset järvien luokittelussa

- Uusia muuttujia: rantavyöhykkeen kivikkorantojen pohjaeläimistö (Pohjois- ja Etelä-Suomi gradientti) ja piilevät (TT40 ja PMA, järven kokoon ja humuspitoisuuteen perustuva alatyyppittely)
- Kasviplankton: tarkistetut ja päivitetty vertailuarvot ja luokkarajat, haitallisten sinilevien %-osuus varsinainen luokittelumuuttuja, uusi koostumusmuuttuja TPI (kesä-elokuu)

Kuorma Valtion, Kansainvälinen, Maan- ja ympäristöministeriö, ympäristöministeriö

Muutokset järvien luokittelussa

- Vesikasvit: vertailutila luontaisesti reheville järville, normalisoitu ELS osamuuttujittain ja lopullinen tulos niiden mediaanina.
- Kalasto: päivitetty vertailuarvot ja luokkarajat (poistettu vertailujärvistä alle 10 ha järvet ja happamoituneet järvet → luokittelu tiukentuu)
- PIMC-syvännepohjajeläinindeksi korvaa BQI:n

Tukevat muuttajat / Fys.-kem. tila

- Joet: kok.ravinneiden luokitteluperusteet ennallaan, laskennallinen pH-luokka määräytyy 2006-2012 vuotuisten pH-minimien keskiarvojen perusteella.
- Järvet: MRH tarkistettavat vertailuolot ja luokkarajat a-klorofyllille ja kokonaisravinteille

Hydrologis-morfologinen tila

- Jokien, järvien ja rannikko vesien hydrologis-morfologinen tila: 1) alustava arvio: hymo-muutosten kokonaisvaikutus ekologiseen tilaan on vähäistä suurempi 2) yksityiskohtaisempi arvio viiden muuttujan avulla → muuttuneisuusluokka

Kemiallisen tilan luokittelu

- Vesiympäristölle vaarallisille ja haitallisille aineille ympäristölaatu normit
- Toteutetaan 2009-2011 aineistoilla
- Samat kriteerit kaikissa Euroopan maissa
- Prioriteettina: havaittujen pitoisuuksien vuotuista keskiarvoa verrataan ympäristön laatu normeihin
- Kolmelle aineelle (Hg, HCB, HCBd) normi on pitoisuus ahvenessa, muille pitoisuus vedessä

Työ alkaa, puuttuvat tiedot rekisteriin

- Luokitteluun käytetty aineisto ja perustelut tallennetaan Hertan VEMU2-järjestelmään kesäkuusta alkaen
- YM:n vahvistaa ekologisen ja kemiallisen tilan luokittelun kriteerit → tulossa
- Ryhmittelyä tarkastellaan loppuvuodesta
- Vesistö tarkkailujen, kartoitusten, tutkimusten tulokset rekisteriin!

Seuranta 2013-2016

- Taustalla YM:n ympäristön tilan seurannan strategia 2020 (tiedon tuotanto nykyistä vähäisemmällä voimavaroilla → korvataan työvoimavaltaisia seurantoja esim. kaukokartoitus, mallintaminen)
- Käynnistyskokous 15.3.2012, valtakunnalliset linjaukset syyskuussa, valmis marraskuussa, yr:n käsittely
- v. 2006 tasosta 10 % vähennys v. 2011 mennessä, 2013-2016 vähintään 20 % lisästäöt